

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 0 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Petek, 5. junij 2020 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

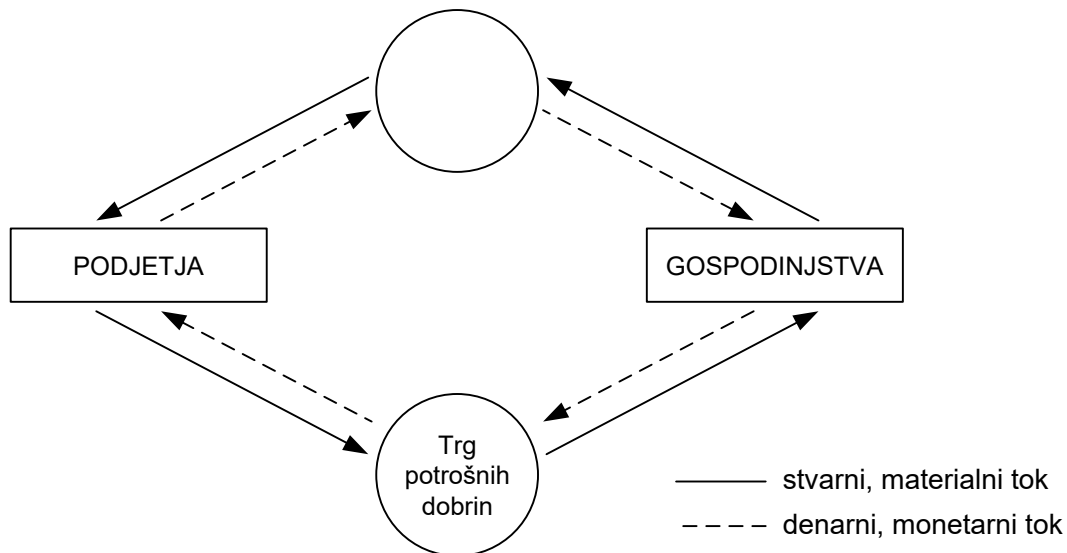
Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

1. Za problem relativne redkosti dobrin velja, da
 - A obstaja samo v nerazvitih državah.
 - B obstaja samo pri dobrinah, ki jih je povsod po svetu zelo malo.
 - C je to razmerje med omejenimi dobrinami in neomejenimi potrebami.
 - D zaradi presežkov v proizvodnji relativne redkosti dobrin ni več.
2. Tehnična delitev dela je
 - A delitev dela med podjetji.
 - B delitev dela znotraj podjetja.
 - C mednarodna delitev dela med več gospodarstvi.
 - D delitev dela med vertikalno povezanimi podjetji.
3. Predmeti dela so tisti proizvodni dejavniki, za katere velja, da
 - A v proizvodnem procesu ne spremenijo svoje oblike.
 - B večkrat sodelujejo v istem proizvodnem procesu.
 - C z obrabljanjem v proizvodnem procesu povzročajo stroške amortizacije.
 - D v proizvodnem procesu spremenijo svojo obliko.
4. Slika prikazuje krožni tok v gospodarstvu.

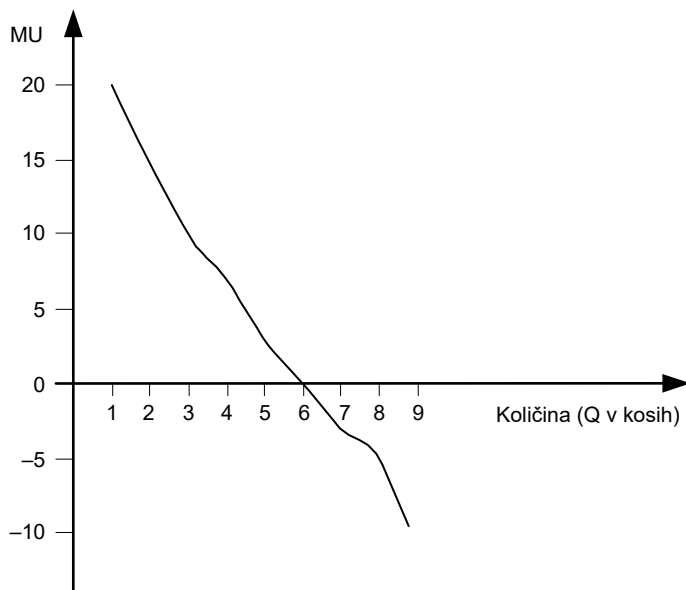

Prazni krog med podjetji in gospodinjsvi predstavlja

- A trg proizvodnih dejavnikov.
- B trg vrednostnih papirjev.
- C trg kapitalnih dobrin.
- D nepremičninski trg.

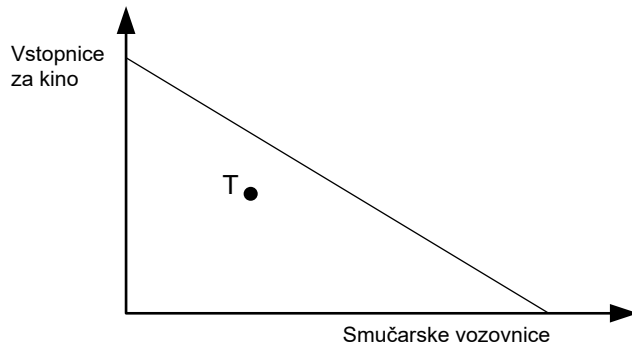
5. Med skupne ali kolektivne potrebe v Sloveniji štejemo potrebo po
- A miru in varnosti, ki jo zagotavljata slovenska vojska in policija.
 - B cesti med Koprom, Ljubljano in Mariborom.
 - C hrani, obleki in osebni higieni.
 - D demokratični državni ureditvi, o kateri se odloča v slovenskem parlamentu.
6. Maja ima zelo rada čokoladne bonbone. Slika prikazuje mejno koristnost (MU) čokoladnih bonbonov.

- Največjo skupno korist doseže Maja, če poje
- A štiri čokoladne bonbone.
 - B pet čokoladnih bonbonov.
 - C šest čokoladnih bonbonov.
 - D sedem čokoladnih bonbonov.
7. Ana ima 50 EUR žepnine. V septembru je porabila za šolske potrebščine 42,50 EUR, za preostanek žepnine pa je kupila 5 kepic sladoleda. Kepica sladoleda stane
- A 1 EUR.
 - B 1,5 EUR.
 - C 2 EUR.
 - D 2,2 EUR.

8. Tina se odloča o nakupu smučarskih vozovnic in vstopnic za kino. Njeno trenutno izbiro nakupa kaže točka T.

V tem primeru lahko Tina

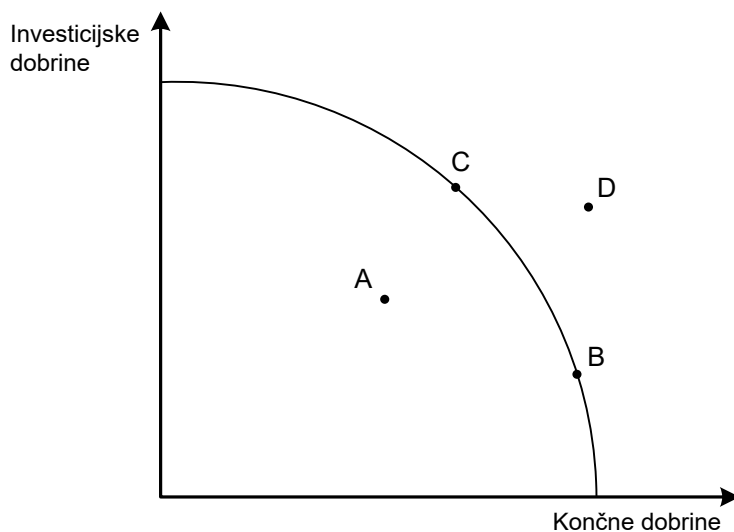
- A poveča nakup smučarskih vozovnic in vstopnic za kino.
 - B poveča nakup smučarskih vozovnic samo, če zmanjša nakup vstopnic za kino.
 - C poveča nakup smučarskih vozovnic in vstopnic za kino samo, če se ji poveča dohodek.
 - D poveča nakup vstopnic za kino samo, če ne kupi nobene smučarske vozovnice.
9. Pekarna Potica, d. o. o., ima 3 zaposlene slašičarje in 120.000 EUR vložnega kapitala. Lani so v pekarni spekli 4.500 potic in jih prodali po ceni 18 EUR za potico. Pekarna je za nakup moke, orehov in jajc plačala 13.800 EUR. Bruto plača zaposlenega je bila 17.600 EUR, drugi stroški proizvodnje pa so znašali 3.900 EUR.

Analiza podatkov kaže, da je rentabilnost pekarnice Potica, d. o. o.,

- A 1.500 potic na zaposlenega.
- B 38 %
- C 8,75 %
- D 1,15

10. Slika prikazuje transformacijsko krivuljo države Nadanije.

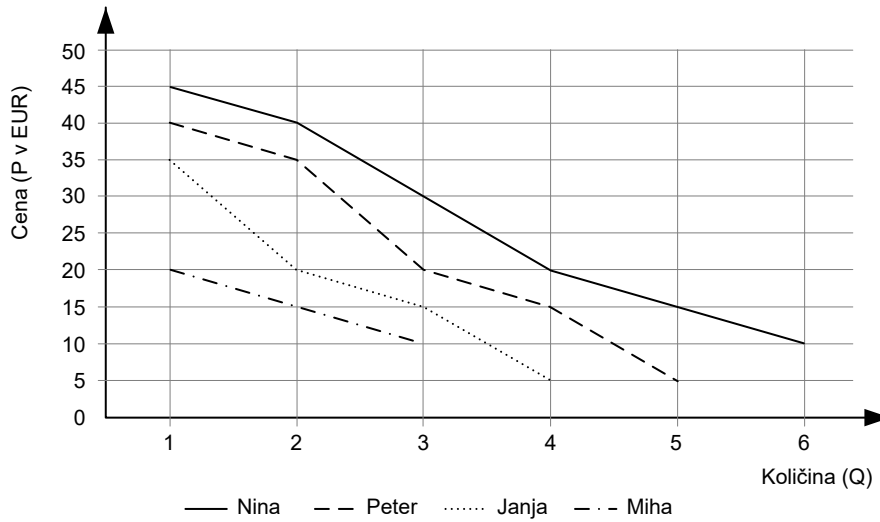
Najvišjo stopnjo gospodarske rasti bo državi Nadaniji omogočila izbira proizvodnje v

- A točki A.
 - B točki B.
 - C točki C.
 - D točki D.
11. Kanadsko podjetje Magna international INC. je ustanovilo podružnico Magna Steyr, d. o. o., v Sloveniji. Trg je opravil
- A distributivno funkcijo, saj bodo zaradi Magne Steyr, d. o. o., propadla druga podjetja na Štajerskem.
 - B selektivno funkcijo, saj bodo delavci v Magni Steyr, d. o. o., prejeli visoke osebne dohodke.
 - C alokativno funkcijo, ker je kanadsko podjetje Magna international INC. preusmerilo proizvodne dejavnike na donosnejši trg.
 - D kontrolno funkcijo, ker podjetje Magna international INC. nastopa v monopolistični konkurenci.
12. Jaka po spletni trgovini eBay kupi nov telefon iz Kitajske. Svoj nakup opravi na
- A lokalnem trgu.
 - B nacionalnem trgu.
 - C regionalnem trgu Evropske unije.
 - D globalnem trgu.

13. Homogeni (nediferencirani) proizvodi
- A so značilni za monopolistično konkurenco.
 - B se razlikujejo po ceni in blagovni znamki.
 - C so za kupce enaki in jih ne razlikujejo niti po blagovni znamki.
 - D so za proizvajalce priložnost, da z necenovnimi ukrepi povečajo tržni delež.

14. Slika prikazuje individualna povpraševanja po knjigah v letu 2018.

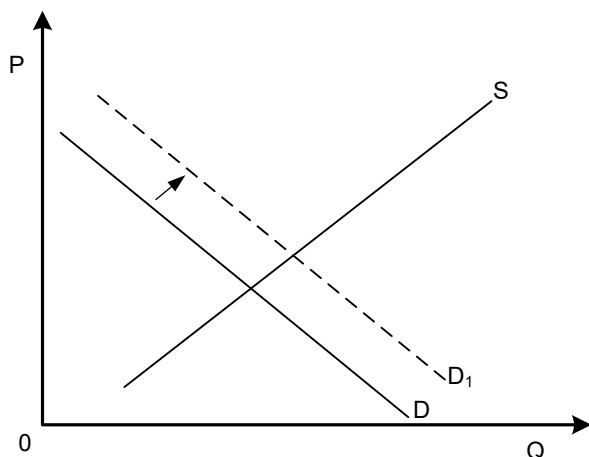

Pri ceni 20 EUR za knjigo so Nina, Peter, Janja in Miha skupaj kupili

- A 4 knjige.
 - B 6 knjig.
 - C 8 knjig.
 - D 10 knjig.
15. V letu 2018 so v Sloveniji ugodne vremenske razmere omogočale izjemno rodnost jablan. Na slovenskem trgu jabolk se je zato
- A zmanjšala ravnotežna cena jabolk.
 - B oblikovalo presežno povpraševanje po jabolkih.
 - C zmanjšala ravnotežna količina jabolk.
 - D oblikovala presežna ponudba jabolk pri nižji ceni.

16. Slika prikazuje trg hladilnikov v Sloveniji.

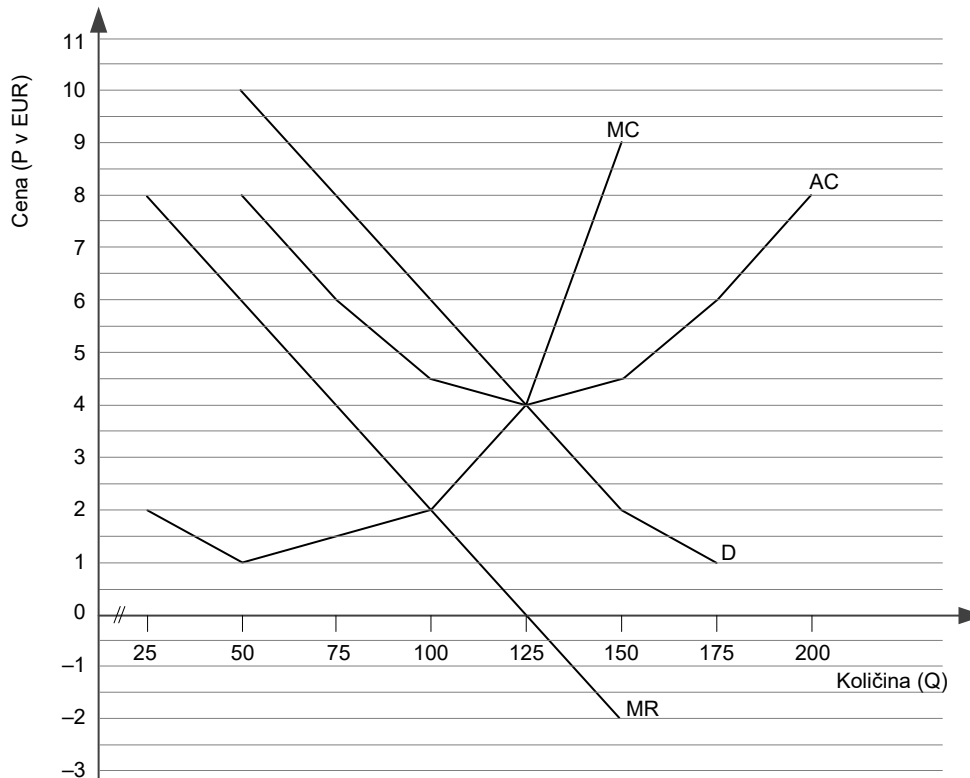

Prikazana sprememba na sliki je verjetno posledica

- A zapiranja nekaterih podjetij v panogi bele tehnike zaradi selitve proizvodnje na Kitajsko.
 - B novih investicij v panogi bele tehnike, ki so jih omogočili kitajski vlagatelji.
 - C večjega zanimanja Slovencev za nakup hladilnikov.
 - D znižanja plač v panogi bele tehnike.
17. Lastnik trgovine je izračunal, da je cenovna elastičnost povpraševanja po njegovih izdelkih $-0,85$, zato je cene povečal z 12 EUR na 12,60 EUR po izdelku. Pred podražitvijo je prodal 739 izdelkov, zato lahko zdaj pričakuje, da
- A se mu bo prihodek povečal za več kot 70 EUR.
 - B bo prodal 765 izdelkov po ceni 12,60 EUR.
 - C je naredil napako, ker bo njegov prihodek manjši.
 - D bo prodal manj kot 710 izdelkov.
18. Slovenski pivovarni Laško, d. d., in Union, d. d., sta se pod novim lastnikom preoblikovali v podjetje Laško Union, d. o. o. Novo podjetje je posledica
- A spojitve dveh podjetij v novo podjetje.
 - B kartelnega dogovarjanja med podjetji.
 - C povezovanja v konglomerat.
 - D gentlemanskega dogovora.

19. Na trgu se oblikuje monopolistična konkurenca, ko je
- A veliko ponudnikov istovrstnih izdelkov.
 - B veliko ponudnikov istovrstnih izdelkov, ki pa se med seboj razlikujejo.
 - C malo ponudnikov istovrstnih izdelkov.
 - D en ponudnik izdelkov brez ustreznega substituta.
20. Slika prikazuje monopolni položaj na trgu plina.

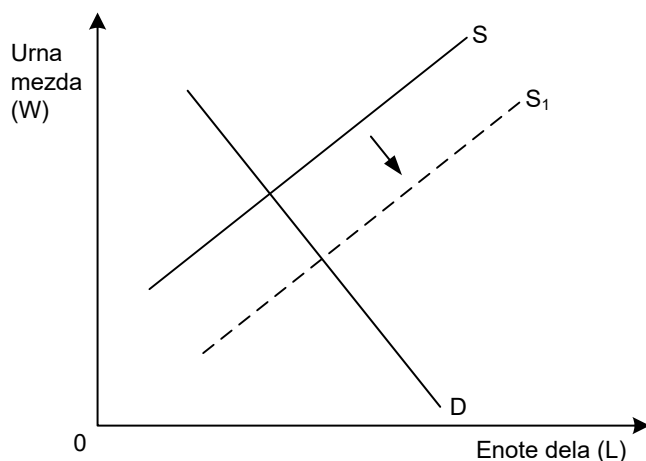

Monopolni ekstradobiček dobavitelja plina znaša

- A 1,5 EUR.
 - B 100 EUR.
 - C 150 EUR.
 - D 500 EUR.
21. V obdobju 2010–2018 so se v državi Boblandiji denarne mezde povečale za 180 %, medtem ko so se cene podvojile. Realna mezda se je torej
- A znižala za 28,6 %.
 - B znižala za 10 %.
 - C zvišala za 11,1 %.
 - D zvišala za 40 %.

22. Slika prikazuje trg delovne sile.

Premik krivulje S v S_1 je posledica

- A povečanja števila podjetij.
 - B preprečevanja dela sindikalno neorganiziranih delavcev.
 - C ukinitve delovnih vizumov za priseljence.
 - D uvedbe desetletnega obveznega izobraževanja.
23. Podjetniški dobiček
- A je merilo uspešnosti poslovanja, saj nastane le v najbolj produktivnih podjetjih.
 - B je plačilo podjetniku za opravljanje poslovnih funkcij in tveganje.
 - C dobimo, če od celotnega prihodka podjetja odštejemo stroške in prištejemo obresti.
 - D nastaja le v najbolj konjunkturinih panogah gospodarstva.
24. Janez ima 25.000 EUR prihrankov. Najbolj donosna naložba v letu 2018 je
- A varčevanje v banki po 4,25-odstotni letni obrestni meri.
 - B nakup vrednostnih papirjev SKLADA, ki mu prinesejo 3,5-odstotni zjamčeni letni donos, zaradi gospodarske rasti pa se mu obeta tudi 0,8-odstotni dodatni donos.
 - C lastna investicija, ki mu bo v prvem letu prinesla 1.200 EUR dobička.
 - D posojilo prijatelju Petru, ki bi mu konec leta z obrestmi vred vrnil 26.180 EUR.
25. Za progresivne davke je značilno, da
- A davčni zavezanci z višjimi dohodki plačajo davke po višji davčni stopnji.
 - B se davčna stopnja razlikuje glede na nujnost dobrin.
 - C so izrazito nepravični, saj je davčno breme predvsem na davčnih zavezancih z izrazito visokimi dohodki.
 - D so najpomembnejši vir državnega proračuna.

26. »Naša osnovna naloga je omogočati ljudem zdravo in kakovostno življenje. Uresničujemo jo z bogato paleto svojih izdelkov in storitev – z zdravili na recept, za samozdravljenje, s kozmetičnimi in veterinarskimi izdelki ter zdraviliško-turističnimi storitvami.«

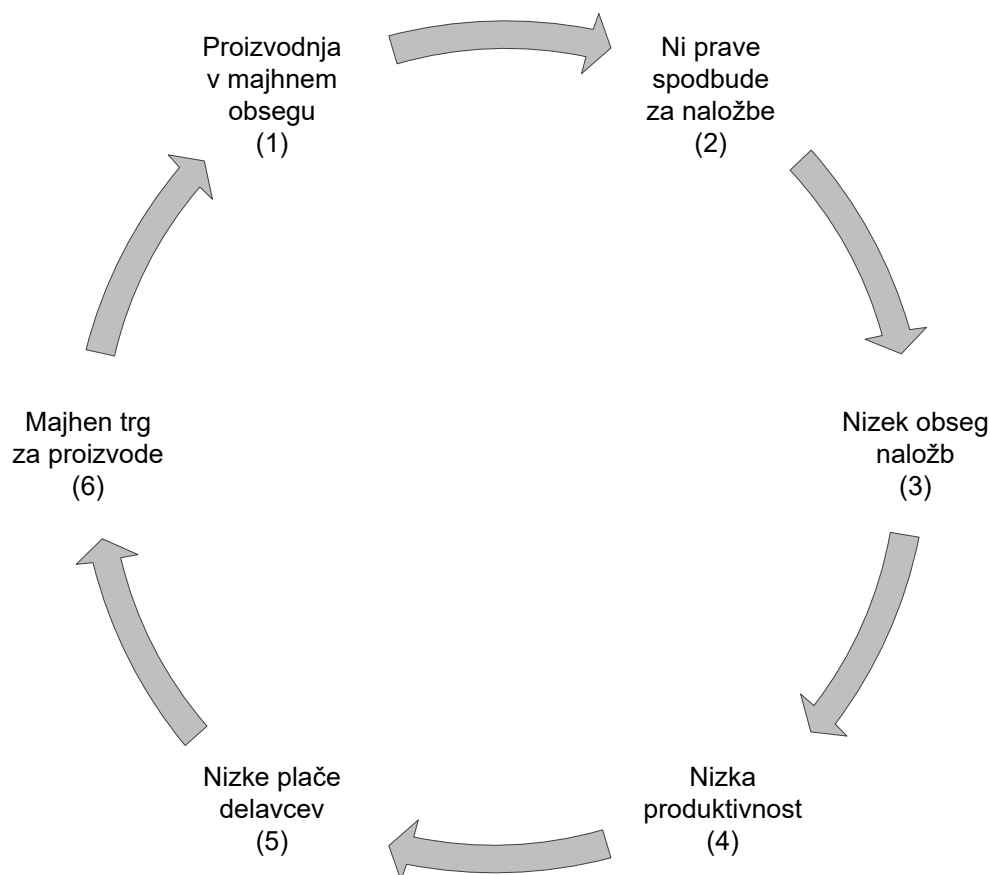
(Vir: <http://www.krka.si/si/o-krki/predstavitev/poslanstvo-in-vizija/>. Pridobljeno: 25. 5. 2017.)

Iz poslanstva družbe razberemo, da je Krka, d. d., Novo mesto

- A korporacija.
 - B kartel.
 - C javno podjetje.
 - D dominantno podjetje.
27. V sodobnem gospodarstvu je konkurenca predvsem
- A cenovna, saj večina potrošnikov zaradi nizkih dohodkov kupuje predvsem poceni izdelke.
 - B med domačimi proizvajalci, saj potrošniki kupujejo domače izdelke raje kakor uvožene.
 - C nepopolna, dobiva necenovno naravo in se prenaša na mednarodno raven.
 - D pri storitvah, saj ustvarjajo največji del BDP ne glede na razvitost gospodarstva.
28. Kartel je
- A združenje podjetij, ki so pravno in ekonomsko samostojna, med seboj pa se dogovarjajo o cenah in tržnih deležih.
 - B korporacija, ki nastane z združevanjem podjetij iz surovinsko in tehnološko nepovezanih panog.
 - C podjetje, ki nastane z monopolizacijo v nekaterih panogah v gospodarstvu.
 - D poslovno združenje, v katerem ima dominantno podjetje vsaj 30-odstotni tržni delež.
29. Fiskalna kriza države nastopi, ko
- A se državni proračun polni predvsem z neposrednimi davki.
 - B država ne zmore od davčnih zavezancev pobrati vseh davkov.
 - C država ne zmore s sprotnimi pritoki financirati tekočih izdatkov.
 - D so ukrepi fiskalne politike manj uspešni kakor ukrepi monetarne politike.

30. Slika prikazuje

- A začarani krog revščine.
- B gospodarski krožni tok.
- C ekonomski krožni tok.
- D krog mednarodne menjave.

31. V preglednici so podatki za nominalni BDP in stopnjo inflacije v državi X.

Leto	Nominalni BDP v milijonih domačih denarnih enot	Stopnja inflacije
2016	30.450	–
2017	31.120	9,4 %

Gospodarska rast v tej državi je bila

- A 2,2 %
- B 0,9 %
- C –5,8 %
- D –6,6 %

32. Pri naravnem bogastvu je Slovenija najbogatejša z
- A gozdovi.
 - B nafto in zemeljskim plinom.
 - C obdelovalnimi površinami.
 - D rudami in minerali.
33. Med tekoče transferje javnofinančnih odhodkov Slovenije spadajo
- A plače zaposlenih v javnem sektorju.
 - B socialni transferji posameznikom in gospodinjstvom.
 - C plačilo obresti za servisiranje domačega in tujega dolga.
 - D nakup osnovnih sredstev in zemljišč.
34. Konec leta 2017 je v Estoniji znašal delež javnega dolga v BDP 9,0 % in javnofinančni primanjkljaj $-0,3$ % BDP.

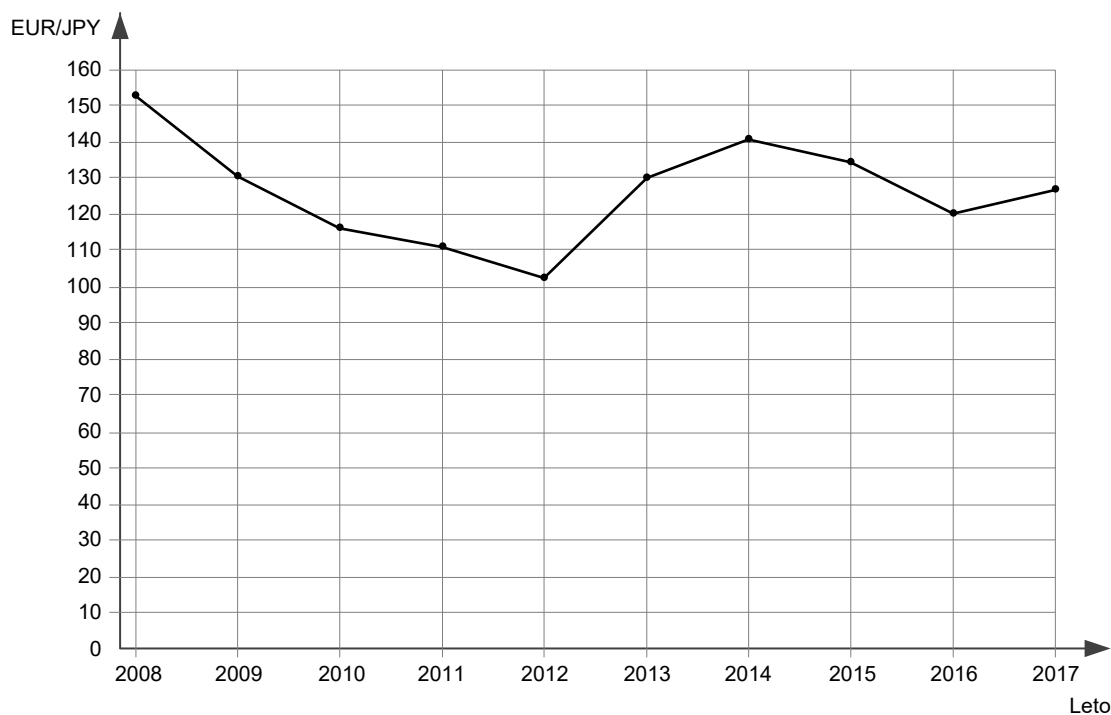
(Vir: Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics/sl&oldid=410629#Javnofinan.C4.8Dni_prese.C5.BEek.2Fprimanjkljaj. Pridobljeno: 2. 12. 2018.)

Estonija je v letu 2017

- A izpolnjevala oba fiskalna kriterija za vstop v EMU.
 - B izpolnjevala kriterij v zvezi z višino javnega dolga, ne pa v zvezi z višino javnofinančnega primanjkljaja za vstop v EMU.
 - C imela prevelik javni dolg in javnofinančni primanjkljaj, zato ni izpolnjevala nobenega od obeh fiskalnih kriterijev za vstop v EMU.
 - D izpolnjevala kriterij v zvezi z višino javnofinančnega primanjkljaja, ne pa v zvezi z javnim dolgom za vstop v EMU.
35. Z operacijami na odprtem trgu daje centralna banka kredite
- A poslovnim bankam.
 - B državi.
 - C podjetjem.
 - D tujini.

36. Slika prikazuje gibanje tečaja evra (EUR) v japonskih jenih (JPY) od leta 2008 do 2017.

(Vir: ECB, http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=120.EXR.A.JPY.EUR.SP00.A. Pridobljeno: 29. 9. 2018.)

Iz slike razberemo, da je leta 2013 v primerjavi z letom 2012

- A evro apreciral in jen depreciral.
 - B jen apreciral in evro depreciral.
 - C vrednost evra višja, vrednost jena pa se ni spremenila.
 - D vrednost jena višja, vrednost evra pa se ni spremenila.
37. Tekoči račun plačilne bilance znaša –220 mio EUR, neto napake in izpustitve znašajo 16 mio EUR. Iz podatkov izračunamo, da znaša kapitalski in finančni račun
- A –236 mio EUR.
 - B –204 mio EUR.
 - C +204 mio EUR.
 - D +236 mio EUR.

38. Preglednica prikazuje podatke (v milijonih EUR) za Slovenijo za leto 2016.

Servisiranje dolga	1.259,0
Uvoz blaga in storitev (tekoče cene)	27.686,0
Izvoz blaga in storitev (tekoče cene)	31.384,5

(Vir: Izdatki sektorja država po namenih, Slovenija, 2016, SURS <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7160>. Pridobljeno: 29. 9. 2018. SURS, <https://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>. Pridobljeno: 29. 9. 2018.)

Delež servisiranja dolga v tem letu je

- A 0,34 %
 - B 4,01 %
 - C 4,55 %
 - D 21,99 %
39. Statistični urad Republike Slovenije uporablja več kazalnikov za merjenje revščine. Stopnja tveganja revščine izraža
- A kolikšen delež razpoložljivega neto dohodka na mesec potrebuje družina, da bi bila nad pragom revščine.
 - B odstotek materialno prikrajšanih oseb, to je tistih z vsaj štirimi od devetih elementov prikrajšanosti.
 - C neenakost porazdelitve dohodka v Sloveniji.
 - D koliko odstotkov ljudi je živelo pod pragom tveganja revščine.
40. Najrazvitejša slovenska regija po BDP na prebivalca je
- A Osrednjeslovenska regija.
 - B Savinjska regija.
 - C Podravska regija.
 - D Pomurska regija.

